

Rehberlik Hizmetlerinin Tanıtılmasının Veli Beklentilerine Etkisi

Süheyla ÖZTOPRAK
100. Yıl Kız Meslek Lisesi
Rehber Öğretmeni

Doç. Dr. Füsün AKKOYUN
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi

Özet- Araştırmada, 100. Yıl Kız Meslek Lisesindeki öğrenci velilerine rehberlik hizmetlerinin tanıtılmasının beklentilerine etkisi deneysel olarak test edilmiştir. Bu amaçla; bireyi tanıma (BT), bilgi verme (BV), psikolojik danışma (PD), çevreye yönelik (ÇY) ve rehber öğretmenin görevi olmayan (GO) hizmetlerini değerlendirmek üzere Rehberlik Hizmet Beklentileri Anketi (RHBA) geliştirilmiştir. Önce, deney ve kontrol grubundaki velilere RHBA verilmiştir. Deney grubundaki velilere 1.5 saat süreli bir programla rehberlik hizmetleri tanıtılmıştır. Daha sonra, RHBA deney ve kontrol grubundakilere tekrar verilmiştir. Deney ve kontrol grubundaki velilerin hemen hepsinin ankette yer alan hemen her görevi bekleme eğiliminde olmaları nedeniyle GO hariç diğer değişkenlerde bir farklılık olmamıştır. Verilen programın sonunda deney grubundaki velilerin GO hizmet beklentileri anlamlı olarak azalmıştır.

Summary - The Effect of the Presentation of Guidance services on Sponsors' Expectations

The effect of the presentation of guidance services to the group of sponsors' of 100. Yıl Kız Meslek Lisesi is tested experimentally. A Questionnaire of Guidance Services Expectations which consisting of five categories is developed. Experimental and control groups have received the questionnaire before and after the lecture. Experimental group is lectured about guidance services. 2x2 split-plot variance analysis is used to test the effect of the lecture. A significant difference is observed only on non-guidance related services on experimental group. Experimental group's guidance expectations has become more realistic after having received the lecture.

Rehber öğretmenlerin hizmet alanını; öğretmenler, yöneticiler ve veliler kapsamaktadır. Görev ve rollerinin daha iyi anlaşılması ve dolayısıyla da ülkemizde rehberlik hizmetlerinden beklenen faydanın sağlanabilmesi için rehber öğretmenin hizmet verdiği kişiler ve bunların ilişki içinde olduğu kişilerin de beklentilerinin açıkça bilinmesi gerekmektedir.

Bu beklentilerin belirlenmesinde, genellikle öğrenci, öğretmen ve yönetici beklentileri üzerinde durulmaktadır. Yapılan yazın incelenmesinde, ülkemizde velilerin rehberlik servisleri hakkında bilgi ve beklentileri ile ilgili incelemelere rastlanmamıştır. Oysa veliler, rehberlik hizmetlerinin etkinliği ve sürekliliği için önemli bir unsur olarak görülmelidir (Acar, 1985).

Ankara'da Ayrancı ve Çankaya Liselerinde yapılan bir araştırmada, öğrencilerin en çok açıldıkları kişi olarak veliler birinci sırada yer almıştır. Velileri sıra ile arkadaşları ve rehber öğretmenleri izlemiştir (Doğan, 1983). Öğrencilerin bazı sorunlarını doğrudan velileri ile görüştükleri anlaşılmaktadır.

Okullarımızda rehberlik servislerinde öğretmen, yönetici ve öğrenci aynı ortamda bulunduğu için, bu kişilerin rehberlik hizmetlerini tanıması daha kolay olmaktadır. Ancak veliler, okul ortamının dışında olduğu

için bu hizmeti yeterince tanıma ve yararlanma olanağına sahip değildir.

Rehberlik hizmetlerinin daha etkin olabilmesi için öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin yanı sıra velilerin de rehberlik hizmetleri hakkında bilgilendirilmesi ve beklentilerinin bilinmesi gerekmektedir.

Velilere rehberlik hizmetlerinin tanıtılması, onların hizmet beklerken gerçekçi davranmalarını, rehberlik alanına girmeyen hizmetleri bekleme gibi istenmedik davranışlardan kaçınmalarını sağlayabilir.

Ancak bu şekilde yapılan bir bilgilendirmede, rehberlik hizmetlerinin daha iyi bir şekilde anlaşılıp anlaşılmadığının bilinmesi gerekmektedir. Bu bilgilendirmeyi yapan rehber öğretmen, istenen ve beklenen sonuçlara varılıp varılmadığını sözel olarak ve günlük gözlemlerle değil, sistematik yöntemlerle sayısal olarak cevaplayabilmelidir (Peters, Shertzers 1978). Bu, rehber öğretmenin sorumluluğudur.

Sorumluluk, 1969'dan beri eğitimde ve aynı yıllarda rehberlik ve psikolojik danışma alanında sözü edilen bir kavram olmuştur. Sorumluluk, istenen ve beklenen sonuçlara varmaktır. Belirgin amaç ve hedefleri planlayacak bir program olmadan sorumluluktan söz edilemez mümkün değildir (Herr, 1978).

Rehber öğretmenin görevleri ile ilgili yapılan araştırmalarda; veli, öğrenci, yönetici ve öğrencilerin

* A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsünde (1991) Doç. Dr. Füsün Akkoyun'un danışmanlığında yapılan Yüksek Lisans Tezi'nin özettir.

rol, algı ve beklentileri, akademik ideal rol algı ve beklentileri ile çeliştiği, özellikle rehber öğretmenin görevleri dışında kalan hizmetlerin de rehber öğretmenden beklendiği görülmektedir. Bunun nedeni de rehber öğretmenin, aynı zamanda rehberlik de yapan bir yönetici olarak görülmesidir (Sween, 1966; Mason ve Diğerleri, 1975; Kuzgun, 1981).

Hemen her hizmeti, rehber öğretmenden bekleme eğiliminde olan velilere, rehber öğretmen tarafından rehberlik hizmetleri ile ilgili verilecek bilgilendirmelerde, özellikle rehber öğretmenin görevi olmayan hizmetler önem kazanmaktadır. Genel gözlemlerimiz, rehberlik hizmetlerinin neler olduğunun genellikle anlaşıldığını, ancak sıklıkla rehber öğretmenin görevi olmayan işlerin de rehber öğretmenden beklendiğini göstermektedir. Velilerin, rehber öğretmenin görevi olmayan hizmetleri anlayarak, bu beklentilerinde bir azalmanın olması, mesleğin kendisini topluma iyi tanıtabilmesi ile gerçekleşebilir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada 100. Yıl Kız Meslek Lisesindeki öğrenci velilerine rehberlik hizmetlerinin tanıtılmasının veli beklentilerine etkisi deneysel olarak test edilmiştir. Araştırmada sınıanan denenceler şunlardır:

1. Rehberlik hizmetlerini tanııtma programına katılma, rehber öğretmenden "bireyi tanıma hizmet beklentilerini" etkilemez.
2. Rehberlik hizmetlerini tanııtma programına katılma, rehber öğretmenden "bilgi verme hizmet beklentilerini" etkilemez.
3. Rehberlik hizmetlerini tanııtma programına katılma, rehber öğretmenden "psikolojik danışma hizmet beklentilerini" etkilemez.
4. Rehberlik hizmetlerini tanııtma programına katılma, rehber öğretmenden "çevreye yönelik hizmet beklentilerini" etkilemez.
5. Rehberlik hizmetlerini tanııtma programına katılma, rehber öğretmenden "görevi olmayan hizmet beklentilerini" etkiler.

YÖNTEM

Rehberlik hizmetlerinin velilere tanıtılmasının veli beklentilerine etkisini incelemek amacı ile "ön test-son test deney ve kontrol gruplu" modelden yararlanılmıştır.

Araştırma Grubu

Denekler, 100. Yıl Kız Meslek Lisesi 1989-1990 öğretim yılı, I. Dönem veli toplantısına katılan velilerden oluşturulmuştur. Yapılan veli toplantısında velilere araştırmaya katılmaları teklif edilmiştir. Araştırmaya katılmak isteyen 82 veliye Rehberlik Hizmet Beklentileri Anketi ve Kişisel Bilgi Formu verilerek ön test uygulaması yapılmıştır.

Ön testin uygulandığı veliler, Mart 1990 tarihinde okula davet edilmişlerdir. Yapılan bu ikinci toplantıya toplam 31 veli katılmıştır. Velilerden 7'si özürlü çocuğu olan ve bu nedenle rehberlik hizmetleri ile çok yakın

ilişkide bulunan veliler olduklarından bunların araştırmaya katılımı yanlı olarak etkileyebileceği düşünülerek araştırmaya alınmaması uygun bulunmuştur. Geriye kalan toplam 24 veli (12 kadın, 12 erkek) deney grubuna alınmışlardır. Bunlara rehberlik hizmetlerini tanııtma programı uygulandıktan sonra, anket tekrar verilerek son test uygulaması yapılmıştır.

Ön teste katılan velilerden, 24'ü kontrol grubuna alınmıştır. Bunların evlerine gidilerek anketi tekrar almaları istenmiştir.

Araştırma Grubunun Özellikleri

Eğitim programından yararlanmanın, bazı özelliklerden etkilenebileceği düşünüldüğünden, araştırmaya katılan deneklerin eğitim ve yaş bakımından dağılımları incelenmiştir.

Hem deney hem de kontrol grubundaki deneklerin %42'si lise ve yüksek okul mezunu- %58'i ise ilk ve orta okul mezunudur. Her iki grupta da en fazla orta okul mezunu bulunmaktadır ve bunların oranı %44'tür. Deney ve kontrol grubundaki deneklerin, eğitim düzeyleri bakımından oldukça benzer olduğu görülmektedir.

Deney grubundaki deneklerin %58'i, kontrol grubundaki deneklerin %42'si 31-40 yaş arasındadır. Deney grubundaki deneklerin %33'ü, kontrol grubundaki deneklerin %50'si 41-50 yaş arasındadır. Deney ve kontrol grubundaki deneklerin yaş dağılımları bakımından oldukça benzer oldukları görülmektedir.

Bu araştırmada ayrıca cinsiyetin de sonuçları etkileyebileceği düşünülebilir, ancak deney ve kontrol gruplarında bunların sayılarının eşit olmasıyla bu değişken kontrol edilmiştir.

Bilgi Toplama Araçları

Bu araştırmada, bilgi toplama amacı ile iki araçtan yararlanılmıştır. Bunlardan birisi Rehberlik Hizmet Beklentileri Anketi, diğeri de Kişisel Bilgi Formu'dur. Rehberlik Hizmet Beklentileri Anketi araştırmaya grubunda yer alan velilerin rehberlik hizmetlerine ilişkin beklentilerini belirlemek amacı ile kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu ile de araştırmaya katılan velilerin özellikleri ile ilgili bilgiler saptanmıştır.

1. Rehberlik Hizmet Beklentileri Anketi (RHBA)

Anketin maddelerini oluşturmak amacıyla, önce bir grup veliden görüşme yoluyla, öğrencilerden de ad-soyadı yazmadan, rehberlik servisinden beklentilerini yazmaları istenmiştir. Saptanan bu ifadeler maddeler haline dönüştürülmüştür. Bu veriler ve Pişkin (1989) tarafından geliştirilen Rehber Öğretmenin Görev Envanteri de göz önüne alınarak anketin ön formu hazırlanmıştır.

Hazırlanan form, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde öğretim üyelerine verilerek görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlardan anketteki maddelerin hangi hizmetler grubu içine girdiği, ayrıca

formdan çıkarılmasını veya eklenmesini öngördükleri maddeleri belirtmeleri istenmiştir.

Uzmanların bu değerlendirmeleri alındıktan sonra ankete son şekli verilmiştir. Toplam 36 maddeden oluşan ankette bireyi tanıma (BT), bilgi verme (BV), psikolojik danışma (PD), çevreye yönelik (ÇY) ve rehber öğretmenin görevi olmayan (GO) hizmetler kategorisi bulunmaktadır.

Ankete verilecek cevaplar "evet", "kararsızım" veya "hayır" şeklinde düzenlenmiştir. Bu cevaplara sırasıyla 2, 1 ve 0 puanları verilmektedir. Buna göre her görev kategorisi için alınabilecek en yüksek puanlar, BT, BV, PD, ÇY ve GO hizmet kategorisine göre sıra ile 10, 28, 8, 14 ve 12'dir.

Anketin ilk olarak 82 kişiye uygulanmasından elde edilen puanlara göre alt ölçekler arasındaki ilişkiler incelendiğinde elde edilen korelasyon katsayılarının .13 ile .72 arasında değiştiği görülmüştür.

RHBA ile verilen program sonucunda maddelerde ön-son test farkları incelendiğinden, aracın psikometrik özelliklerinin incelenmesine fazla önem verilmemiştir. Anketin içerik değerlendirmesinde, mantıksal bir yol izlenerek uzman görüşlerinin alınması ile yetinilmiştir.

2. Kişisel Bilgi Formu

Deneklerin bazı özelliklerini belirlemek amacı ile Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bu formda velilerin ad-soyadı, yaşı, eğitim düzeyi ve cinsiyeti ile ilgili sorular bulunmaktadır.

Rehberlik Hizmetlerini Tanıtma Programı

Deney grubundaki veliler için hazırlanan programda, rehberlik hizmetlerine ilişkin genel bilgiler verilmiştir. Yaklaşık birbuçuk saat süren bu programda rehberliğin tanımı ve amacı, rehber öğretmenin görev alanları ve görevi olmayan konular üzerinde durulmuştur.

Verilerin Toplanması ve İşlenmesi

Araştırmaya katılan deney ve kontrol gruplarındaki velilere uygulanan RHBA'nın önce ön test sonuçları, daha sonra deney ve kontrol gruplarının ön ve son test sonuçları karşılaştırılmıştır.

Deney öncesinde, deney ve kontrol gruplarının ortalama puanları t testi ile karşılaştırılmış, daha sonra her bir denenceyi sınamak için 2x2 split-plot deseninde varyans analizi (Kirk, 1968) yapılmıştır. İstatistik analizlerinde .05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

A. Araştırma Grubu ile İlgili Ön Değerlendirme

Deney grubundaki deneklere eğitim verilmeden önce, deney ve kontrol grubundaki deneklerin Rehberlik Hizmetlerini Tanıtma Durumlarının incelenmesi ge-

rekmiştir. Tüm deneklerin RHBA'dan aldıkları ön test puanları ve grup ortalamalarının karşılaştırılması ile ilgili verilen Tablo I'de verilmektedir.

Tablo I. Araştırma Gruplarının Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması

Hizmet Kategorisi	Deney N= 24		Kontrol N=24		t
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	
BT	9.83	0.38	9.63	0.65	0.94
BV	26.91	1.61	26.42	2.73	1.08
PD	7.88	0.45	7.92	0.28	0.96
ÇY	13.00	1.59	12.58	1.67	0.99
GO	9.79	2.00	10.13	1.96	0.92

Tüm hizmet kategorilerinde deney ve kontrol gruplarının aldıkları ortalama puanlar oldukça yüksek olup, alınabilecek en yüksek puana yakındır. Hem deney hem de kontrol grubundaki deneklerin bu hizmetlerin hemen hemen hepsini rehber öğretmenden bekledikleri anlaşılmaktadır.

Anketteki her bir ölçekteki deney ve kontrol gruplarının ön test ortalamaları t testi ile karşılaştırıldığında, bunların arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Yapılan bu değerlendirmelerden, deney ve kontrol gruplarının BT, BV, PD, ÇY ve GO hizmetler kategorisinde hemen tüm hizmetleri rehber öğretmenden bekleme eğiliminde oldukları, özellikle görevi olmayan hizmetleri de rehber öğretmenden bekledikleri ve bu eğilimin deney ve kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. Bu nedenle verilen eğitim ile rehber öğretmenin görevi olmayan hizmetleri tanıma bakımından bir değişme beklenirken, diğer hizmetler bakımından bir değişme beklenmemiştir.

B. Araştırma Denencelerinin Sınanması

1. Bireyi Tanıtma Hizmetleri Bakımından

Deney ve kontrol gruplarının RHBA ön test ve son test puanlarının 2x2 split plot deseninde varyans analizi ile ilgili inceleme sonuçları Tablo II'de verilmektedir.

Tablo II. Bireyi Tanıma Hizmet Beklentileri Bakımından Varyans Analizi

Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Gruplararası (Deney-Kontrol)	0.5104	1	0.51	0.69	ad
Grup içi	33.9792	46	0.74		
Ölçümler arası (ön-son test)	0.0937	1	0.09	0.45	ad
GrupxÖlçüm Etkileşimi	0.0938	1	0.09	0.45	ad
ÖlçümlerxGruplar içi denekler	-9.1875	46	0.20		
Toplam	25.4896	95			

Bulunan F değerleri, gruplar ile ölçümler arasında anlamlı bir etkileşimin olmadığını; ayrıca deney ve kontrol grupları arasında ve ön test,son test uygulamaları arasında anlamlı farklılıkların olmadığını göstermektedir. Bu durumda araştırmamızın 1. denencesi desteklenmiştir.

Deney öncesinde, deneklerin BT hizmetlerini tanıma bakımından aldıkları puanların alınabilecek en yüksek puana yakın olması nedeniyle deney grubunda programın uygulanması sonucunda bir artış olmamıştır. Deney grubunun ön ve son test ortalama puanları sırasıyla 9.83 ve 9.83'tür. Kontrol grubu ön ve son test ortalama puanları ise sırasıyla 9.63 ve 9.75'tir. Deney ve kontrol gruplarının puanlarının daha fazla artması mümkün olmadığından, programın verilmesi deney grubunda farklı bir etki yapmamıştır.

2. Bilgi Verme Hizmetleri Bakımından

Deney ve kontrol gruplarının RHBA ön test ve son test puanlarının 2x2 split plot deseninde varyans analizi ile ilgili inceleme sonuçları Tablo III'de verilmektedir.

Tablo III. Bilgi Verme Hizmet Beklentileri Bakımından Varyans Analizi

Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Gruplar arası (Deney-Kontrol)	6.51	1	6.51	1.28	ad
Grup içi	234.23	46	5.09		
Ölçümler arası (ön-son test)	0.093	1	0.09	0.03	ad
Grup X ölçüm etkileşimi	0.012	1	0.01	0.00	ad
Ölçümler X Gruplar içi denekler	155.395	46	3.38		
Toplam	396.24	95			

Bulunan F değerleri, gruplar ile ölçümler arasında anlamlı bir etkileşimin olmadığını; ayrıca deney ve kontrol grupları arasında ve ön test-son test uygulamaları arasında anlamlı farklılıkların olmadığını göstermektedir. Bu durumda araştırmamızın 2. denencesi desteklenmiştir.

Deney öncesinde, deneklerin BV hizmetlerini tanıma bakımından aldıkları puanların alınabilecek en yüksek puana yakın olması nedeniyle deney grubunda programın uygulanması sonucunda bir artış olmamıştır. Deney grubunun ön test ve son test ortalama puanları sırasıyla 26.91 ve 27.0'dir. Kontrol grubu ön ve son test ortalama puanları ise, 26.42 ve 26.46'dir. Deney ve kontrol gruplarının puanlarının daha fazla artması mümkün olmadığından, programın verilmesi deney grubunda farklı bir etki yapmamıştır.

3. Psikolojik Danışma Hizmetleri Bakımından

Deney ve kontrol gruplarının RHBA ön test ve son test puanlarının 2x2 split plot deseninde varyans analizi ile ilgili inceleme sonuçları Tablo IV'de verilmektedir.

Tablo IV. Psikolojik Danışma Hizmet Beklentileri Bakımından Varyans Analizi

Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Gruplar arası (Deney-Kontrol)	0.0937	1	0.09	0.00	ad
Grup içi	6152.1459	46	133.74		
Ölçümler arası (Ön-SonTest)	0.0104	1	0.01	0.00	ad
GrupxÖlçüm Etkileşimi	0.0105	1	0.01	0.00	ad
ÖlçümlerXGruplar içi Denekler	-6134.5209	46	133.36		
Toplam	17.7396	95			

Bulunan F değerleri, gruplar ile ölçümler arasında anlamlı bir etkileşimin olmadığını; ayrıca deney ve kontrol grupları arasında ve ön test son test uygulamaları arasında anlamlı farklılıkların olmadığını göstermektedir. Bu durumda araştırmamızın 3. denencesi desteklenmiştir.

Deney öncesinde, deneklerin PD hizmetlerini tanıma bakımından aldıkları puanların alınabilecek en yüksek puana yakın olması nedeniyle, deney grubunda programın uygulanması sonucunda bir artış olmamıştır. Deney grubunun ön test ve son test ortalama puanları sırasıyla 7.88 ve 7.83'tür. Kontrol grubu ön ve son test ortalama puanları ise 7.92 ve 7.92'dir.

Deney ve kontrol gruplarının puanlarının daha fazla artması mümkün olmadığından, programın verilmesi deney grubunda farklı bir etki yapmamıştır.

4. Çevreye Yönelik Hizmetler Bakımından

Deney ve kontrol gruplarının RHBA ön test ve son test puanlarının 2x2 split plot deseninde varyans analizi ile ilgili inceleme sonuçları Tablo V'de verilmiştir.

Tablo V. Çevreye Yönelik Hizmet Beklentileri Bakımından Varyans Analizi

Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Gruplar arası (Deney-Kontrol)	6.000	1	6.00	1.88	ad
Grup içi	146.959	46	3.20		
Ölçümler arası (Ön-son Test)	1.042	1	1.04	0.62	ad
GrupxÖlçüm Etkileşimi	0.167	1	0.17	0.10	ad
ÖlçümlerXGruplar içi denekler	76.791	46	1.67		
Toplam	230.959	95			

Bulunan F değerleri, gruplar ile ölçümler arasında anlamlı bir etkileşimin olmadığını, ayrıca deney ve kontrol grupları arasında ve ön test son test uygulamaları arasında anlamlı farklılıkların olmadığını göstermektedir. Bu durumda araştırmanın 4. denencesi desteklenmiştir.

Deney öncesinde, deneklerin ÇY hizmetlerini tanıma bakımından aldıkları puanların alınabilecek en yüksek puana yakın olması nedeniyle, deney grubunda bir artış olmamıştır. Deney grubunun ön test ve son test ortalama puanları, sırasıyla 13.00 ve 13.29'dur. Kontrol grubu ön ve son test ortalama puanları ise sırasıyla 12.58 ve 12,71'dir. Deney ve kontrol gruplarının puanlarının daha fazla artması mümkün olmadığından, programın verilmesi deney grubunda farklı bir etki yapmamıştır.

5. Görevi Olmayan Hizmetler Bakımından

Deney ve kontrol gruplarının RHBA ön test ve son test puanlarının 2x2 split plot deseninde varyans analizi ile ilgili inceleme sonuçları Tablo VI'da verilmiştir.

Tablo VI. Görevi Olmayan Hizmet Beklentileri Bakımından Varyans Analizi

Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Gruplar arası (Deney-Kontrol)	55.5104	1	55.5104	8.41	0.01
Grup içi	303.7292	46	6.6002		
Ölçümler arası (Ön-son Test)	11.3437	1	11.3437	4.01	ad
GrupxÖlçüm Etkileşimi	33.8438	1	33.8438	11.96	0.01
ÖlçümlerXGruplar içi denekler	130.3125	46	2.83		
Toplam	534.7396	95			

GrupxÖlçüm Etkileşimi için bulunan F değeri gruplar ile ölçümler arasında anlamlı bir etkileşimin olduğunu göstermektedir. Bu durumda araştırmanın 5. denencesi desteklenmiştir. Bununla beraber, gruplar arasında (deney-kontrol) anlamlı bir farklılık bulunurken, ölçümler arasında (ön-son test) anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Deney öncesinde, deney ve kontrol gruplarının ortalama puanları sırasıyla 9.79 ve 10.13'tür. Deney sonrasında ise, deney grubunun ortalama puanı 7.92 olurken, eğitim almamış kontrol grubunun ortalama puanı ise 10.63'tür. Eğitim programına katılan deney grubunda, GO hizmet beklentilerinde bir düşme olurken, kontrol grubunda ise GO hizmet beklentilerinde hemen hiçbir değişme olmamıştır. Ancak bu iki değişken birlikte alındığında, bunların etkileşimi anlamlı bir farklılık yaratmıştır. Başka bir deyişle, verilen eğitim programı GO hizmet beklentilerinde anlamlı bir düşmeye neden olmuştur. Bununla beraber, deney grubunun program sonrası almış olduğu 7.92 ortalama puanın alınabilecek en yüksek puan olan 12 ile karşılaştırıldığında hala yüksek olduğu düşünülmektedir.

Bu bulgulardan, deney öncesi hemen tüm hizmetleri rehber öğretmenden bekleme eğiliminde olan deney ve kontrol gruplarının deney sonrası eğilimleri incelendiğinde, deney grubunda GO hizmet beklentileri dışında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Deney grubunda program sonrası GO hizmet beklentilerinin halen yüksek olması verilen programın yeterliliği konusunda bazı sorulara neden olmaktadır. İdealde beklenen durum, BT, BV, PD ve ÇY hizmet beklentileri ne kadar yüksek ise GO bakımından da o kadar düşük puanların alınmasıdır. Bunun gerçekleşmemiş olması, büyük bir olasılıkla öğrenci velilerinin kendilerine değişik geleni ve uygun görünen her hizmeti beklemelelerinden kaynaklanıyor olabilir. Belki de ön test

puanlarının beş hizmet kategorisinde de çok yüksek olması, bu yaklaşımdan ileri geliyor olabilir. Verilen program ile veli beklentilerinde anlamlı bir değişme sağlanabilmiştir. Ancak velilerin hala GO hizmet beklentilerinin olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Deney grubundaki velilere rehberlik hizmetleri tanıtıldıktan sonra, deney ve kontrol gruplarının önson test sonuçları incelendiğinde, kontrol grubunda BT, BV, PD, ÇY ve GO hizmetlerini rehber öğretmenden bekleme eğiliminde bir farklılık olmamıştır. Deney grubunda ise BT, BV, PD ve ÇY hizmet beklentilerinde bir farklılık olmazken, GO hizmet beklentilerinde ön test-son testler arasındaki farklılık anlamlı bulunmuş, GO hizmet beklentilerinde anlamlı bir azalma olmuştur.

Rehberlik hizmetlerinin tanıtılmasının, velilerin rehber öğretmenin görevi olmayan hizmetleri bekle-melerinde bir azalmaya neden olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan birbuçuk saatlik eğitimin, rehberlik hizmetlerinin daha iyi tanıtılmasında ve rehber öğretmenin ideal rol ve görevlerinin daha iyi anlaşılmasında etkin bir yöntem olabileceği söylenebilir.

Rehberlik hizmetlerinin etkin olması, rehber öğretmenlerin bilgi verme ile ilgili görevlerini önce kendi hizmetlerini topluma iyi bir şekilde tanıtması ile gerçekleşebilir. Velilere rehberlik hizmetlerini tanıtmak amacı ile verilen birbuçuk saatlik bir programın etkili olması, bundan böyle seminer, konferans gibi toplantıların velilerin yanısıra yönetici, öğretmen gibi bazı kimselere de verilmesinin bu bakımdan etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Seçilmiş Kaynakça

Acar N.V., (1985) "Rehberlik Açısından Velilerle İlişkiler", Eğitim ve Bilim Dergisi, Ankara.

Bergstein, H.B. ve Grant, C.W., (1961) "How Parents Perceive the Counselor's Role", Personnel and Guidance Journal, Vol. 39.

Doğan, S., (1983) Lise Son Sınıf Öğrencileri Hangi Konularda Kimlere Ne Derece Açılıyorlar?, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 1983.

Evraiff, W., (1961) "Perceptions of the Counselor", The School Counselor, Vol. 8.

Gibson, R.L., (1962). "Pupil Opinions of High School Guidance Programs". Personnel and Guidance Journal, Vol. 40, January,.

Görkem, N.,(1985).Öğrencilerin Rehberlik Uzmanlarından Gördükleri Hizmetlerle Bekledikleri Hizmetler Arasındaki Fark, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,

Grant, C.W., (1954). How Students Perceive the Counselor's Role" Personnel and Guidance Journal- Vol. 32,

Gültekin, İ., (1984). Orta Dereceli Okullardaki Sınıf Öğretmenlerinin Görev Algıları, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,

Hanson, E.B., (1968). Middle-Class Parents Look at the Role and Function of the Counselor", The School Counselor, Vol. 16

Herr, E.L., (1978). Counseling Accountability- Reality, Credibility", Counseling Process and Procedures, Ed. J.C. Hansen. Macmillan Publishing Co. Inc.

Jenson R.E., (1955). Student Feeling About Counseling Help", Personnel and Guidance Journal, Vol. 33,

Kepçeoğlu, (1978). M., Orta Dereceli Okullarda Rehberlik Uzmanlarının Görevleri: Algılar ve Beklentiler, Hacettepe Üniversitesi Yayınlanmamış Doçentlik Tezi.

Kirk, R.E., (1968). Experimental Desing Procedures for the Behavioral Sciences, Belmont: Brooks/Cole,

Kuzgun, Y., (1981). "Okul Danışmanlarının Rol Algıları ve Rol Beklentileri", I. Ulusal Psikoloji Kongresi, İzmir,

Kuzgun, Y., (1988). Rehberlik ve Psikolojik Danışma, ÖSYM Eğitim Yayınları No: 9, Ankara,

Mason, E.J., Arnold, D.S., Hyman, I.A. (1975). "Expectations and Perception of Guidance Counselor as Described by Students and Parents", Counselor Education and Supervision- Vol. 14,

M.E.B., (1970). Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yönergesi, Ankara, M.E.B. Tebliğler Derisi, No: 1619.

M.E.B. (1986). Okul Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği, Ankara.

Peters, H.J. ve Shertz, B., (1974). Guidance: Program Development and Management- Charles E. Merrill Publishing Co.,

Pişkin, M., (1989). Orta Dereceli Okullarda Görevli Yönetici, Öğretmen ve Danışmanların İdeal ve Gerçek Danışmanlık Görev Algıları, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Sweeney, T.J., (1966). "The School Counselor as Perceived by School Counselors and Their Principals", Personnel and Guidance Journal, Vol. 44.